

Slavenski dom

Šter. 2

V Ljubljani, 3. januarja 1936

Leto 1.

Švedski odgovor:

100 zdravnikov za Abesinijo

Stockholm, 2. jan. Reuter. Zaradi barbarskega bombardiranja švedske ambulate Rdečega križa pri Dolo je švedski Rdeči križ v znak protesta nad takim divjaškim ravnanjem, ki mu ni primere v povojni zgodovini, še ojačil svojo akcijo v korist Abesinije. Organiziral je v vsej naglici novo ekspedicijsko, za katero zbira vsa švedska denarna sredstva. Za zdravniško službo v tej ekspediciji se je javilo čez 100 zdravnikov z vseh strani Švedije. Ekspedicijska bo v najkrajšem času odpotovala na abesinsko bojišče.

Stockholm, 2. januarja. Radi bombardiranja bolnišnice švedskega Rdečega križa v Dolo je imela švedska vlada sejo, v kateri pa je sklenila, da bo počakala uradnih podatkov mednarodnega Rdečega križa v Addis Abebi ter bo šele na podlagi teh točnih vesti izvršila potrebne korake tako v Rimu kakor v Zenevi.

Prebivalstvo, ki spočetka ni bilo tako nenaklonjeno italijanski politiki v Abesiniji, zahteva, da se proti Italiji sankcije poostre.

Addis Abeba, 3. januarja. m. Semkaj je prispele obširno poročilo o bombardiranju švedskega Rdečega križa. Radiogram so poslale abesinske oblasti ter ga je sprejela abesinska radio-postaja. To poročilo pa ne predstavlja uradnega poročila švedskega Rdečega križa. Po tem radiogramu znaša skupno število mrtvih in ranjenih ob bombardiranju bolnišnice švedskega Rdečega križa okoli 80. O usodi zdravnikov še ni verodostojnih poročil. Dva zdravnika sta ravno vršila operacije nad dvema italijanskima vojakoma in sta bila pri tem delo ubita od italijanskih bomb. Radi tega sta umrla tudi omenjena dva italijanska ranjena.

Stockholm, 3. jan. m. Vse tukajšnje časopise se še vedno živahno bavi z italijanskim bombardiranjem švedskega Rdečega križa ter poudarja, da bo to bombardiranje imelo tudi zunanje-politične posledice. Švedsko zunanje ministrstvo zbira točne podatke, da bi tako dobilo točno sliko o tem, kaj je prav za prav zgodilo s švedskim Rdečim križem v Abesiniji. Končni rezultati dosedanjega preiskave še niso znani, toda vse švedsko časopisje brez ozira na pripadnost izjavlja, da gre tu po njihovem prepričanju za premoišljen atentat.

Kako se je izvršil napad

Stockholm, 3. januarja. m. Pisarna švedskega Rdečega križa je dobila naslednjo brzojavko švedskega konzula v Addis Abebi dr. Heinricha Aneka: Po novih informacijah abesinske vlade je bila ambulanca dr. Hilanderja napadena v taborišču pri Makha Vidake, 30 km proč od Dola in to dne 30. decembra zjutraj od italijanskih letal, ki so iz višine 30 m sipali bombe, streljali iz streljanih in metalnih trupel strupene pline. Ambulanca se je nahajala prično oddaljena od abesinski čet in je bila vionno označena z rdečim križem. Poleg Rdečega križa je bila razboješana tudi švedska zastava. Dalje je poročilo, da je bilo 30 abesinskih ranjenecov ob priliki bombardiranja pobitih, okoli 50 pa jih je ranjenih. Bila sta uničena tudi dva kamijona z življenjskimi potrebščinami, instrumenti in drugim materialom. Trudimo se, da zberemo točne podatke, ne oziraje se na poročila iz abesinskih virov, toda to je težka stvar radi vedenja Italije. Jutri bo odletelo iz Addis Abebe letalo Rdečega križa na mesto, kjer se je vršilo bombardiranje ter bo preneslo ranjenega dr. Hilanderja v Addis Abebo. Iz drugih virov poročajo, da je švedski Rdeči križ po posredovanju mednarodnega Rdečega križa zaprosil italijanske vojaške oblasti, da ne bi napadle omenjenega letala.

Govor princa Karla

Stockholm, 3. januarja. AA. Ravnateljstvo švedskega Rdečega križa se je včeraj popoldne sestalo v palači princa Karla, ki je tudi imel velik govor. Kakor javlja Tidnigars tiskovni urad, je princ rekel: »Švedski narod, ki je to ambulanco daroval v korist italijanskih in abesinskih žrtev, izraža ob tej priliki čustva svojega nezadovoljstva.« Zadnje vesti javljajo, da ni osebe ambulanca pretrpelo mnogo izgub, toda to ne zmanjšuje odgovornosti napadalca. Ravnateljstvo je sklenilo, da bo zahtevalo mednarodno anketo.

Stockholm, 2. jan. DNB poroča: Od švedskega konzula v Addis Abebi je prispela švedskemu ministrstvu tale brzojavka:

Po dosedanjih uradnih poročilih so bolnišnico švedskega Rdečega križa bombardirali 30. decembra. Bolnišnica je bila opremljena po določbah mednarodne konvencije. Na šotore, v katerih so ležali ranjenci, so streljali s strojnimi. Dr. Hilander je ranjen na desni strani telesa. Drugi šved je ranjen na kosti. Ostali švedi niso poškodovani.

Stockholm, 2. jan. AA. Zaradi letalskega napada na poljsko bolnišnico švedske misije pišejo listi zelo ostro in na način, ki se ga švedsko časopisje navadno ne poslužuje. Posebno odločen je članek »Socialdemokraten«, ki zahteva, naj bi protestne shode priredili po vsej državi.

»Svenska Dagbladet« pripominja, naj bi protestne manifestacije na švedskem bile splošne, tako da bi jih v Italiji ne mogli tolažiti kot socialistične manifestacije.

Italijanski umik

London, 3. januarja. AA. Reuter poroča iz Addis Abebe: italijanske predstraže so se

Demantiji, komentariji, grožnje

Rim, 2. januarja. Reuter. Italijanska vlada uradno demantira vest, da bi bili italijanski letalci pri svojih bombnih napadih uporabljali plinske bombe.

Rim, 2. januarja. Rp. Dopisnik dnevnika »Popolo d'Italia« na eritrejski fronti komentira ne-prestane vesti inozemskega časopisa o fantastičnem položaju italijanske vojske v Abesiniji, katere razširja abesinska vlada in ki jih radevolje ponavljajo vsi listi Italiji sovražnih držav. Položaj je na vsej fronti popolnoma isti, kakor je bil in italijanska armada ima v rokah iste točke, ki jih je zavzela do 15. novembra. Po vsej abesinski fronti vojska izvršuje večja prometna in civilizatorna dela. Letalstvo in izvidniški oddelki ne prestanu nadzirajo gibanje abesinskih čet. Dež je

umaknile jugovzhodno, južno in jugozapadno od Makale, ker jim grozijo čete rasa Mulugete, ki koraka od jugovzhoda. Ko se potrjujejo te vesti, se v Addis Abebi podčrtava, da ras Mulugete poveljuje elitnim četam abesinske armade. Med njim je tudi cesarjeva garda, ki je izvežbana na evropski način. Na oddelek te garde, ki je nastopala severno od Dessija, so italijanski letalci metali zažigalne bombe, toda ljudskih žrtev ni bilo. Reuterjev dopisnik tudi izve, da cesarjev brat Fitoare tudi vodi 12.000 vojakov, da ojači čete rasa Mulugete. V Addis Abebi so mobilizirali vsi moški, ki so sposobni nositi orožje. Kdor pa izostane, se mora opravičiti pri svojem poveljstvu.

Italijanski uspeh

London, 2. januarja. »Exchange Telegraph« poroča, da so Italijani zavzeli večji del ozemlja v pokrajini Danaua ter se jim je s tem posrečilo pretrgati zvezo med armadama rasa Deste in dedzamača Nasibua. Graziani je to nalogo poveril Olo Dinlu, ki jo je odločno izvršil ter s tem dokazal svoje veliko junaštvo. Za Italijane je to ozemlje izredne važnosti, ker obvladuje velik del cestnih zvez na tem sektorju.

Anglija proti Japonski

Pariz, 2. januarja. Pariški listi javljajo iz Londona, da na Angleskem čimdalje bolj raste nerazpoloženje proti početjem japonske v vprašanju Kitajske ter je radi tega začelo prevladovati prepričanje, da bi se dala japonska osvajanja otežkati z enako mero, kakor proti Italiji, namreč s sankcijami. Značilno je, da je to prepričanje prišlo do izraza že v angleški zvezi prijateljev Društva narodov, katerega predsednik je naglasil, da ne smemo smatrati japonskega mikada nič manj krivega, da se zaostruje položaj na Vzhodu in krši suvereniteta Kitajske, kakor Mussolinija v italijansko-abesinskem konfliktu. Društvo prijateljev Zveze narodov je poslalo angle-

ški vladi zahtevo, v kateri zahteva zavrnitev uvoza vseh vrst japonskega blaga, najprej v angleške kolonije, za tem v Anglijo, potem pa naj angleška vlada prevzame iniciativo v Zenevi, da se tam sklenejo ista sredstva kakor proti Italiji. Da je tudi zunanji minister Eden naklonjen zahtevi, sklepa iz njegove namere, da postavi na mesto državnega podtajnika v svojem ministrstvu britanskega poslanika na Kitajskem Sodagana, ki je angleški javnosti znan kot odkrit nasprotnik japonskega imperializma. Nesomnoma tudi ni upanje, da bi se tem sankcijam proti Japonski med prvimi pridružile Zedinjene države.

celo uničile pogodbe o velikih narobljih v Avstriji s kratko motivacijo, da ne žele, da bi trgovale z državno, ki se je v sedanjem trenutku izjavila za Italijo.

3. Iz istih razlogov so predstavniki angleških upnikov odbili avstrijske zahteve, da bi še dalje dajali olajšave vplačevanju obvez Kreditanstalt. Predstavniki angleških upnikov so tudi odbili to prošnjo z motivacijo, da ne morejo nuditi teh uslug državi, ki se je izjavila za Italijo.

Dunaj, 2. jan. AA. Danes so v občinskem domu sprejeli 350 italijanskih izletnikov, ki so obiskali avstrijsko prestolnico.

Mehika bo podpisala DN

Mexico, 2. januarja. AA. Predsednik republike Cardenas je imel sredi po radiu govor. Govoril je o zunanji politiki Mehike. Dejal je med drugim, da bo skušala mehiška vlada tudi v bodoče ohraniti dobre stike s posameznimi državami na podlagi medsebojnega spoštovanja. Vlada odklanja mednarodne spore, ker je v vsakem primeru za arbitražno politiko. Glede italijansko-abesinskega spora je predsednik Cardenas izjavil, da bo Mehika podpisala Društvo narodov.

Maščevanje za barbarstvo

Berlin, 2. jan. AA. DNB poroča iz Addis Abebe: Obstreljevanja bolnišnice švedskega Rdečega križa se je udeležilo 12 italijanskih letal, tako vsaj trdi brzojavka, ki jo je danes poslal ras Desta. Podleglo je 28 ranjenecov, ki so se zdravili v bolnišnici. Ranjenih strežnikov je okoli 15. — Bombe so bile velikega kalibra, vrgli so jih več ko 100. Letalci so razen tega metali letake s proglasom generala Grazianija, ki trdi, da so Abesinci kršili konvencijo iz leta 1929, ker niso dovolj ljubno ravnali z ujetimi italijanskimi letalci. Proglas pravi, da zato Italijani izvajajo represalije z obstreljevanjem.

Bruselj, 2. januarja. AA. Stefani poroča: Petrolejska družba, ki spada med največja trgovska podjetja v Anversu, je zašla v stečaj. Družba je odpovedala vsem svojim nameštencem. V svoji vlogi na sodišče pravi, da je zašla v stečaj zaradi sankcij proti Italiji, ker ni mogla poravnati 20 milijonov, kolikor ji dolgujejo ital. uvozniki.

Kairo, 2. jan. AA. Egiptiska vlada je odobrila kredit v višini 25.000 funtov sterlingov za nakup modernih plinskih mask.

Konferenca JRZ

Belgrad, 3. jan. m. Predsnočnim se je tu vršila večja konferenca pristave JRZ, kateri so prisostvovali med drugimi tudi minister za socialno politiko in narodno zdravje ter zastopnik ministra za telesno vzgojo ljudstva Dragiša Cvetković, minister za gozdove in rudnike Gjura Janković in večje število poslancev. Na tej konferenci so zastopniki skoraj vseh krajevnih pododborov poročali o delu v teh odborih. Ob tej priliki se je ugotovilo, da organizacija JRZ v Belgradu ni bila izvršena po načelih demokracije in ne v interesu same stranke. Zaradi tega je bilo sklenjeno, da se bodo iz vseh pododborov JRZ v Belgradu posiale prošnje izvršilnemu odboru, da se v vseh omenjenih odborih, kjer je bila organizacija nepravilno izvršena, izvrši revizija vseh pododborov, prav tako tudi revizija samega centralnega odbora. V ta namen je bil izvoljen poseben akcijski odbor.

Čirč pri predsedniku vlade

Belgrad, 3. jan. m. Sredi seji ministrskega sveta je predsednik vlade dr. Milan Stojadinović v svojem kabinetu sprejel predsednika Narodne skupščine g. Čirča. Obisk g. Čirča pri predsedniku vlade je v zvezi s predložitim delom v Narodni skupščini. Kakor znano, se bo plenum Narodne skupščine sestel okoli 15. januarja.

Položaj v Evropi zelo zapleten

Praga, 2. januarja. Rp. Češkoslovaški tisk razmišlja v noveletnih številkah o mednarodnem položaju, kakršen je v tem trenutku in ga označuje za zelo zapletenega in dosti težavnejšega kakor pa je to bilo na predvečer 1. 1935. V svoji politični bilanci trdijo češkoslovaški listi, da je moči kot edini zunanje-politični uspeh smatrati 1. 1935 pogodbo med soveti in Francozi ter soveti in Češkoslovaško republiko. Ti dve pogodbi sta baje mnogo pomagali k temu, da sta se splošni mir in varnost v Evropi pretoklo leto vsaj nekoliko zavarovala. »Prager Presse« zlasti poudarja, da je sovjetska unija letos igrala v svetovni politiki veliko vlogo.

Nedeljen mir

To je bilo leta 1935 geslo skoraj vseh evropskih držav, toda držale so se ga le tiste, ki jih moramo označiti kot fronto mira.

Rusko gospodarstvo napreduje

Moskva, 2. januarja. m. Gospodarski načrt, ki ga je sovjetska vlada objavila za 1. 1936, predvideva na vseh važnejših gospodarskih področjih velik porast produkcije. Zlasti se bo povečala proizvodnja tistih predmetov, ki prihajajo v postev za splošno rabo in pa proizvodnja hranil. Tekstilna industrija, v kateri je dozdaj vladalo precejšnje pomanjkanje, bo v letu 1936 po tem načrtu izdelala svilenih tkanin 21% več kakor lani, volnenih tkanin pa 26% več. Obutvena industrija mora dvigniti svojo produkcijo za 22%. Dalje predvideva ta gospodarski načrt trikrat tako veliko število koles, ki jih mora izdelati domača industrija. Dozdaj je Rusija izdelala v svojih tovarnah po 800.000 koles letno. Približno tak je načrt tudi za gramofonsko industrijo ter za pisalne stroje. Zaradi tega je treba prihodnje leto računati z močnim razmahom sovjetske domače industrije.

Francozi in naš radio

Belgrad, 2. januarja. AA. Francoski poslanik Dempierre je obiskal našega poštne ministra dr. Kaludjerića. Govorila sta o prijateljski izven-sporni ureditvi vseh spornih vprašanj, ki se nanašajo na eksploatacijo brezžične postaje v Rakovici pri Belgradu. Med našo državo in francosko generalno družbo TSF v Parizu je prišlo 27. avg. 1922 do pogodbe o eksploataciji brezžične postaje v Rakovici. Odkar je ta postaja izročena prometu (15. junija 1924) pa do danes, je generalna družba zelo pogosto prišla v spore z našo državo. Ker je takšno stanje škodljivo ne samo delovanju postaje, nego tudi dobrim razmeram med obema prijateljskima državama, je minister dr. Kaludjerić takoj po prevzetju svojega resora ukrenil vse potrebno, da napravi konec takšnemu stanju in postavi razmerje med našo državo in francosko družbo na nove temelje, in sicer tako, da bo ustreženo i francoski družbi i koristim naše države. Če se to doseže, bo generalna družba mogla nadaljevati eksploatacijo postaje do konca dogovorjenega roka, s čimer se prepreči odpoved pogodbe, kar bi sicer zaradi pogostih sporov neizogibno nastopilo.

Zlato beži

Italijanske zaloge pešalo

Pariz, 2. januarja. Iz zadnjega poročila, ki ga je pred par dnevi izdala francoska narodna banka, je videti, da se je zlata zaloge francoske narodne banke povečala od 20. decembra do 1. januarja za točno 5 milijonov funtov sterlingov. Logično je točno, da spada v to vsoto tistih 20 ton zlata, ki so zadnje dni prispele v Pariz iz Italije v vrednosti 3.300.000 funtov sterlingov. Poslednjo objavo o stanju zlata podlage je italijanska narodna banka izdala 20. oktobra. Takrat je zlata podlaga znašala 65 milijonov in pol v funtih sterlingih. Na današnji dan izgleda, da se je italijanska zlata podlaga zmanjšala že na 20 milijonov funtov.

London, 2. jan. AA. Današnji »Daily Herald« pravi, da bo še pred koncem meseca sklenjena nova pogodba, ki bo dokončno uredila razmerje med Veliko Britanijo in Egiptom.

Addis Abeba, 2. januarja. AA. Kakor govore, je abesinska vlada v svoji najnovejši noti Društva narodov sporočila, da se bo zatekla k represalijam, in sicer k zaplombi vsega imetja italijanskih državljanov v Abesiniji, če ne bodo prenehale kršitve mednarodnega vojne prava po Italijanih.

Italijanska vojaška pekarna na somalijski fronti

Olimpijska skakalnica otvorena

Olimpijada možna ob vsakem vremenu — Garmisch-Partenkirchen pripravljen

Berlin, 2. januarja.

Z največjim zanimanjem je ves nemški zimskosportni svet pričakoval novega leta dan. To pa radi tega, ker je za ta dan bilo napovedano otvoritveno smučarsko skakanje na olimpijski skakalnici v Garmisch-Partenkirchenu. Toplo vreme in deloma tudi dež sta privedla do tega, da se poslužijo vseh možnosti, s katerimi bi mogli prireditelji omogočiti in da s tem obenem izvršijo preizkušnjo, ali bo mogoče izvesti zimsko olimpijado tudi v primeru, če jo hoče preprečiti vreme. Prvi januar je dokazal, da bo olimpijada v Nemčiji izvedljiva tudi v primeru najbolj neugodnih vremenskih razmer.

Dva dni so dovažali sneg

Dva dni so neprestano prihajali iz Grinava v Garmisch tovorni avtomobili, zvrhani s snegom, da so za novo leto pokrili olimpijsko skakalnico in iztek pod njo s snegom. Vojaštvo in brezposelno delavstvo je izvršilo vse to brezhibno. Kakor blisk je šel po vsem Rajhu glas o nadčloveških naporih, ki jih je ta dva dni izvršilo moštvo na olimpijski skakalnici in nikdo ni mogel verjeti, kar je drugi dan lahko sam videl: vse naokrog kopno in črno, le olimpijska skakalnica s potrebnimi ploskvijo pri doskokišču in izteku je bila pokrita s prvovrstnim snegom, kakršen je za skakanje najbolj pripravljen.

Ni torej čuda, da se je k skakanju zbralo na novega leta dan nad šest tisoč oseb. Med gledalci je bil tudi vodja nemškega sporta tudi pri nas znani Von Tschammer und Osten.

Olimpijska reprezentanca

Na skakalnici so se vrstili hitro drug za drugim vsi, ki so jih za to določili vodje raznih treningov, pred vsem oni, ki so namenjeni za olimpijado. Posebno senjorjem se je poznal trd olimpijski trening, ki ga vodi Birger Ruud. Očividci pripovedujejo, da so nemški olimpijski skakalci napredovali od lani na letos toliko, kakor doslej v dveh ali treh letih. To je pred vsem zaslug Birgerja Ruuda in tekmovalcev samih, ki so ves čas treninga vzdržali železno disciplino. Poleg tega je tak napredek možen samo v Nemčiji, kjer polagajo sportu, posebno pa sedaj pred predložitvijo olimpijado, prvenstvo važnost in vsestransko podporo.

V rokah paraagrafa

Nad vsaka je motiko

Maribor, 2. januarja.

Na starega leta dan se je pripetil v Laporju pri Slovenski Bistrici dogodek, ki je močno pretresel vso okolico. Pred dobrim mesecem se je preselil v Laporje vpokojeni podpredsednik finančne kontrole Milutinović Stanislav, ki je služboval poprej v Mariboru. Naselil se je pri svojem svaku Francu Kašlju, s katerim pa sta se kmalu sprla, ker je Milutinović rad pogledal v kozarec ter vinjen doma razsajal in svojo ženo pretepal. Na 31. decembra proti večeru se je Milutinović zopet vrnil pijan iz gostilne ter začel ženo pretepati. Za sestro se je zavzel njen brat, Milutinović pa se mu je postavil v bran s kolom. Kašelj je prehitel svojega nasilnega svaka z motiko, s katero ga je udaril po glavi, da je obležal. Še ležečega je parkrat udaril, nato pa je odšel sam na Pragersko ter se javil orožnikom. Na novega leta dan so ga prepeljali v zapore okrajnega sodišča v Slovenski Bistrici.

Sod. senzacija v Mariboru

Maribor, 2. januarja.

Glavna krivca poloma Kmetijske ekspozitne zadruge, ki je leta 1932 razburjal vso Slovenijo, bosta se ta mesec prejela svoje zasluženo plačilo. Kenda in Kristofić sta že nekaj dni gosta mariborskih zaporov. Oba so pripeljali iz kaznilnice v Lepoglavu.

Požar pri Celju

Celje, 3. januarja.

Danes zjutraj okoli 6 je začela goreti v vasi Gorica pod Sv. Kunigundo šupa s senom, ki je bila last posestnika Ancola iz Podgora. Poleg šupe je bila tudi šramba. Šupa je bila napolnjena s senom, v šrambi pa je imel posestnik Ancola okoli 300 kg jabolk, korenja in repe. Šupa s senom in šrambo, z vsem, kar je bilo v njej, je do tal pogorela. Na kraj požara so sicer takoj prispeli gasilci iz Lopate in Babnega, ki so se pa morali kmalu vrniti, ker ni bilo niti potrebno, da bi stopili v akcijo. Požar je nastal najbrž na ta način, da je v omenjeni šupi prenočeval kak brezposelni, ki je zjutraj, predno je zapustil svoje prenočišče, mogoče iz neprevidnosti vrgel cigaretni ogorek, ki je povzročil ogenj. Požar je bilo opaziti daleč na okoli v smeri proti Celju in po Savinjski dolini.

Otrok se je zadušil v dimu

Maribor, 2. januarja.

Tragična smrt je zadela 2-letno Terezijo Kurbus v Spodnjem Jakobskem dolu. Dekletcu je umrla mati že pri porodu. V oskrbo je vzel nezakonsko siročlo njen stari oče vinar Jakob Kurbus, ki je otroka zelo ljubil. S Kurbusom je stanoval v isti vinskih hišah, ki jih je njegov sin Janez z ženo Jožeta. Na starega leta dan je odšel Janez Kurbus na delo, stari Jakob Kurbus je moral oditi na občino. Janezova žena Jožeta pa po kis k oddaljenemu sosedu. Otroka so zaklenili v sobo, kjer se je igral. Jožeta Kurbus je še pred odhodom zakurila železen štedilnik, na katerem so se sušila sveža jelševa drva. Ko se je okoli polne vrnil domov stari oče male Terezije, mu je pri vstopu v hišo udaril hud dim nasproti. V dimu je našel na tleh malo Terezijo zadušeno. Vsa prizadevanja z umetnim dihanjem so bila zaman, da bi jo povrnil v življenje.

Trije pretepi...

Tako-le se glasi današnje poročilo iz bolnišnice: Roglič Rudolf, kovski pomočnik iz Most, pretepen od neznanec, precej hude poškodbe, prijelan v bolnišnico včeraj okrog polne. Leopold Žibona, delavec s Sv. Petra ceste, v neznan gostilni od neznanec napaden in pretepen. Vidmar Jožef, posestnik sin iz Bistrice pri Litiji na Dolih, od neznanec napaden in pretepen.

Zagrebska vremenska napoved: — Po večini oblačno in megleno z deževjem, blago vreme.

Birger Ruud — nedosegljiv

Možica se je divila skakalec in od skoka do skoka je razpoloženje in navdušenje naraščalo. Kakor okameneli pa so tisoči obstali, ko je zdrsal z mosta svetovni mojster Birger Ruud. Njegova, do najmanjših podrobnosti precizno izvedena drža, ni dopuščala, da bi ta postavni Norvežan samo za milimeter ali za sekundo zatrepetal. Vsak njegov skok je bilo doživeti, tako za laika, tembolj za strokovnjaka. On je bil tudi tisti, ki je obenem z nedosegljivim stilom postavil tudi najdaljše mere. Po prvem skoku, ali bolje rečeno, poletu, je pristal pri znamki 72, pri drugem poletu pa je dosegel le dva metra manj, kakor je rekord skakalnice, ki znaša 84 m. Tudi uspehi njegovega rojaka Sörensen so bili nad uspehi Nemcev, a pa vsaj enakovredni z najboljšimi nemškimi skakalci.

Ali obdržijo Norvežani primat?

Zanimivo je, da ej v Nemčiji vladalo mnenje, da bodo Nemci pri prihodnji olimpijadi prešli pri skakalnih tekmah v prve vrste svetovnih mojstrov ter so v ta namen ogromno napredovali, vendar je baš novoletno skakanje, ki je sicer demonstriralo ves napredek Nemcev, jasno dokazalo, da se n. pr. z Birgerjem Ruudom najboljši Nemec zdaleka ne more niti primerjati. Sedaj Nemce zanima v prvi vrsti, koliko so napredovali ostali narodi, pred vsem Poljaki.

Evidenca nad konkurenti

Novoletno skakanje v Garmisch-Partenkirchenu so si ogledali tudi posebni, nalašč za to določeni sportni strokovnjaki, ki so deloma že, deloma pa še bodo, odpotovali v inozemstvo, pred vsem na Poljsko, v Švico in v tisto državo, o kateri smatrajo Nemci, da so jim v skakanju enakovredni in da bodo torej z njimi vodili na olimpijadi najbolj konkurenčne borbe. Namen teh sportnih odposlancev je, da sedaj tik pred olimpijado preučijo zadnje pike informacij o vseh dobrih in slabih straneh posameznih olimpijskih moštvev in da se jih bodo znali na ta način najbolj varovati. Čim bolj bodo poznali — tako mnenje vlada v tok. sportnih krogih — napake posameznih moštvev, tem lažje jih bodo nadvladali.

kjer bi bil Kristofić že te dni dobil svobodo, ker ga je zadela milost amnestije, če bi ga ne čakala v Mariboru nova razprava. Tako so ga pa iz kaznilnice kar »amnestirali« v mariborski preiskovalni zapor. Kenda pa bi moral osedeti v Lepoglavu še dve leti robije; k tem se bo sedaj še gotovo pridružil lepo število let, ki ga čakajo v Mariboru. V Lepoglavu sta prišla po sodbi zagrebskega okrožnega sodišča zaradi sličnih mahinacij, kakor sta jih vršila v Mariboru. Ko so postala voditeljem Kmetijske ekspozitne zadruge v Mariboru po polomu tla prevroča, so se umaknili v Zagreb, kjer so ustanovili po vzoru Kmetijske ekspozitne novo pomožno blagajno »Edinost«. V teku treh mesecev jim je uspelo, da so olajšali na tisoče ljudi skupno za lepe milijončke. Zaradi tega so prišli v Zagreb pred okrožni senat, še predno jim je zadela kazen za delovanje pri Kmetijski ekspozitni zadruzi. Mate Zunković, ki je funkcional pri Kmetijski ekspozitni v Mariboru kot tajnik, je še pred razpravo v Zagrebu v preiskovalnem zaporu umrl. Predsednik Mate Kristofić je dobil tri leta, ravnatelj Kenda, ki je bil duša vseh sleparskih podvigov, pa štiri leta robije. Kasacija je potem obema kazen še zvišala, Kenda na 6, Kristofić pa na 4 leta. Pri razpravi v Mariboru bo obema delal na zatožni klopi družbo še Ivan Volford, ki je obtožen neklih pregreh, ki so v zvezi s polomom Kmetijske ekspozitne zadruge. Za razpravo vlada v Mariboru še sedaj izredno zanimanje ter bo to gotovo sodna senzacija, kot je nismo že imeli od jeseni, ko so bili oproščeni oba Markuzzi in Zemljč.

Smrt pilota Minuitia

Rim, 3. januarja. AA. Agencija Stefani poroča iz Reggio di Calabria: Obe poročnici Minuitia, ki je padel kot jetnik Abesincev pri padcu svojega letala, je sprejel mnogo izjav sočustvovalja od strani oblasti, fašističnih organizacij in ljudstva, in to iz vse kalabrijske province. V svojem odgovoru je izjavil oče umrlega poročnika, da je že dal enega sina domovini v svetovni vojni, in da prav nič ne joka, da je domovina zahtevala tudi njegovega drugega sina. Nasprotno! Za veliko fašistično domovino je pripravljen, da žrtvuje tudi življenja ostalih svojih štirih sinov.

Milan, 3. januarja. AA. Agencija Stefani poroča: V svoji današnji izdaji objavlja »Popolo d'Italia« uvodnik, v katerem podčrta, kako je vest o zverinski smrti pilota Minuitia, katerega so Abesinci ujeli in mu nato odsekali glavo, v zelo veliki meri revoltirala italijanski narod, globoko prizadela zavest vsega civiliziranega sveta. Prijatelji sankcij in Abesinci so ob tej priliki pokazali isto zverinstvo, kakor tudi takrat, ko so se posluževali dum-dum krogel, ki lomijo kosti ranjenih in jim pohabijo telo. Nobena armada v Evropi, Ameriki ali Aziji ne bi želela, da si obladi svojo čast s tem, da bi se posluževala tako za hrabrega orožja. Toda črni negusovi divjaki ne morejo imeti civiliziranih čustev. List zatem trdi, da je bombardiranje od strani Italijanov v Somaliji bila upravičena mera represalij. Da so bili zadeti švedski šotori, je to incident, ki jih ima vsaka vojna polna. Toda pri tem je treba poudariti tudi pričevanja inozemskih opazovalcev in dokumente, kateri dokazujejo, da se Abesinci čisto zlonamerno poslužujejo znakov Rdečega križa, da na ta način skrijejo svoje vojake in svoje stojnice. Nekateri evropski častniki, ki vodijo barbare v vojno proti Italijanom, nosijo odgovornost za tak način vojskovanja. V zvezi s tem piše »Popolo d'Italia«, da so švedski socialisti takoj obesili zastave na pol droga, kar najbolj dokazuje, da jim je samo do političnih spekulacij, ker njim ni treba, da bi obžalovali smrt katerega svojih tovarišev v Somaliji.

Predlog za zakon o nevtralnosti

Washington, 3. jan. AA. Havas poroča: Senatiji Naye, Clerk in Bono, ki so člani anknetnega odbora za trgovino z orožjem, bodo predložili v ponedeljek senatu predlog zakona o nevtralnosti, ki obsega sledeče glavne odredbe:

obvezo, da predsednik razširi prepoved izvoza orožja in vojnega materiala na vse države, ki sodelujejo v vojni brez razlike, če delajo na podlagi mandata Zveze narodov ali pa so se udeležile vojne zaradi oborožnega odpora enega napadalca proti sankcijam;

predsednik lahko razširi prepoved izvoza tudi na druge proizvode, kateri bi lahko služili v vojne namene, kakor so petrolej, bombaž in baker; vsem ameriškim državljanom se prepoveduje, da bi potovali na ladajah, ki so last držav, ki so v vojni, prav tako pa se prepoveduje ameriškim ladjam, da bi plule v vojnih zonah.

Mislilo, da bo vladni načrt zakona o nevtralnosti pripril pri predsedniku pravico, da sam odloči, katere države bodo prišle pod prepoved izvoza in da različno postopa proti državi, ki je napadalec, kakor pa proti državi, katere je napadena, in napram državi, katere dela na podlagi mednarodnega mandata.

...Sport v 1935

Moskva, 2. jan. Dne 1. januarja je komunistična stranka priredila slavnostni večer na čast ruskim smučarjem, ki so prevladali zimo rekordne proge, kakor jih v zgodovini smučarstva ne poznamo. Deset mladih delavcev iz električne centrale v Murmanu je preskušalo do Moskve 2900 kilometrov, drugih 5 mladih komunistov iz karbolitne tovarne v Komsomolsku pa je preskušalo progo, ki je dolga okrog 9000 km.

Korošci!

Klub koroških Slovencev v Ljubljani bo tudi letos priredil za svoje članice in prijatelje prve sobote v mesecu »Koroške večere« s predavanji, kakor v prejšnjih letih.

Prvi »Koroški večer« bo v soboto 4. februarja ob 20.30 v dvorani pri »Sestici«. Predavanje o Koroški s skiptičnimi slikami! Korošci in prijatelji Koroške vabljani!

Elektrika ni luksus

Po statistiki savske banovine je bilo v l. 1931 618 električnih central, toka je bilo izrabljenega 770 milijonov kilovatov, na slehernega državljanca je odpadlo povprečno 56 kilovatnih ur. Ista statistika trdi, da je Slovenija glede porabe električnega toka na prvem mestu. Tako vidimo, da je trošarina na elektriko velika ovira za vsak napredek in razvoj in da je elektrika v resnici socialna potreba. Zato bo treba iskati virov in potov, po katerih bi mogli trošarine na elektriko, tako v državnem kakor v banovinskem proračunu enkrat za vselej izbrisati.

V uradnem listu mariborske in ljubljanske oblasti z dne 29. maja 1929 citamo navodila za pobiranje »oblastne trošarine« v vsej kraljevini in sicer v času od 15. aprila 1929 dalje. Značilno je, da v teh navodilih ni trošarine na elektriko in da so navedene v njih samo razne alkoholne pijače, med temi tudi vino in žganje. V proračunu za 1930/31, ki je stopil v veljavo 1. aprila 1930, najdemo določbe v § 27, da se plačuje banovinska trošarina 2% od odškodnine, ki jo plača konzument električne energije. S 6. oktobrom 1932 je uvedla trošarino na elektriko še država v izmeri, kakor smo jo navedli zgoraj po porabi kilovatne ure, tako da sedaj po današnjem stanju plačujemo za eno kilovatno uro toka za razsvetljavo 0.70 Din države in 0.20 Din banovinske trošarine. To stanje gotovo ovira elektrifikacijo naše banovine, ki naj bi imela v tem pogledu prvo mesto v državi in ki naj velja kot turistična in letoviška krajina. Naj omenimo samo nekatere točke, ki kažejo škodljivost teh trošarin:

Petrolej kot gorivo tvori pretečo nevarnost za požare, kar bi vse zavarovalnice rade potrdile. Javna razsvetljava, četudi je oproščena vseh državnih in banovinskih trošarin, bi mogla biti ob popolnejši elektrifikaciji popolnejša tudi v naših vaseh. Ker doslej tam še ni elektrike, imajo temni elementi obljani posel — tatvine, pretepi, požigi. Naša obljani trpi zaradi trošarin, ker elektrika kot pogonsko sredstvo ni oproščena državne trošarine, pač pa banovinske.

Naša hotelska industrija zaradi uvedbe gornjih trošarin, skupno 0.90 Din za kilovatno uro, ne more priti do tistega razmaha, ki ji v naši banovini gre.

Naš mlinar in žagar, ki si je ob potoku naredil vodno kolo z jermenico, na kateri je os električnega generatorja, se je ob uvedbi banovinske in državne trošarine na elektriko nemalo začudil, da so tudi od njega zahtevali, naj postavi drag glavni inozemski števec, ki naj bi registriral onih nekaj kilovatov domače potrošnje za razsvetljavo. Ni

mogel razumeti kmečki fant, prišedši iz svetovne vojne, zakaj naj bi bila elektrika obdavčena. Z velikim trdom je največkrat sam napravil celotno elektrarno, kupil morda kak stat generator iz povojnega blaga od katerega žaromet, napel žice in se veselil svojega napredka, da je odpravil petrolej iz hiše. In s tako malo električnico imajo vsi oblastni organi ravno tako posla, kakor z veliko kalorično ali hidravlično elektrarno. Tako pač ne more biti. Vsaj te bi morali oprostiti, če ne proizvajajo letno več kakor 500 kilovatov.

Dekorativna razsvetljava po naših cerkvah, kapelah, znamenjih, gledaliških odrih, tudi tej ni bilo prizaneseno. Ni bilo izjeme in šele oblasti iz naše banovine so izposlovale, da cerkve plačujejo samo 15 urno gorenje in ne 33 urno. Za kapelo in križ ob cestah ta olajšava ne velja, četudi je taka razsvetljava hkrati v dobro čestni razsvetljavi. Kaj šele naša družstva. Dokler niso bila nasilno razglašena, so plačevala vse trošarine na elektriko, četudi so vršila veliko kulturno delo.

Nova železnica na Sevnico ima menda v načrtu elektrifikacijo. Hvalevreden je ta namen, saj bi bila to prva električna železnica v Sloveniji. In naš rjavi premož — lignit, ki ga imamo vsepovsod, zlasti pa v Velenju, bi se mogel uporabiti na mestu. Znano je tudi to, da male elektrarne ne dobavljajo dovolj toka in da so nezanesljive ter navadno drage, kajti v teh je treba imeti prav tako strojnika, kakor v velikih elektrarnah, ki obratujejo zanesljivo in ne tako, da do 21. ure ni luči, nato pa žarnice prežigajo.

Po teh vidikih naj bi obravnavali točko glede banovinske trošarine na elektriko v bodočem proračunskem zasledanju za 1936/37. Naj bi zahtevali, da tudi v državnem proračunu izpade trošarina na elektriko najkasneje s 1. aprilom 1936.

V nadomestilo za te trošarine naj bi država in banovina uvedla in popolneje obdavčila žganje in luksuzni alkohol. Navzlic temu bi sadij in vinogradnik mogla biti oproščena za tiste količine, ki so jima v gospodarstvu še potrebne. Toda dandanes tihotapijo z industrijsko izdelanimi alkoholnimi pijačami (pivom in špiritom) na neverjetne načine in zakaj? Ker je rok zastaranja za tihotapstvo eno leto veliko prekratek. Naj se tu napravi temeljit red in denarji v nadomestilo za državno in banovinsko trošarino na elektriko bo na pretek. V volitveni zakon naj uneso določbo, da ti trošarinski predmeti ne smejo in ne morejo biti predmet za agitacijo — s tem bo zabiti glavni klin v veliko vrzel.

Odmera dopolnilne prenosne takse

Belgrad, 2. jan. AA. 1. januarja t. l. je nastala nova takсна doba dopolnilne prenosne takse od leta 1936 do 1940. V zvezi s tem je davčni oddelek finančnega ministrstva izdal navodilo in objavilo za predložitev prijav v postopek ter pojasnila za odmero te dopolnilne prenosne takse. Za predložitev takšnih prijav, oziroma plačanje te takse so obvezane vse družbe, ustanove in zavodi, pravne osebe, duhovne in posvetne občine, cerkve in samostani, ustanove in zadruge, delniške pridobitne in druge družbe. Posebno pridejo v poštev nepremičnine z vsemi deli, patrijarhijska, nadškofijska, kanoniška, župniška in podobna imetja cerkvenih in svetnih ustanov, skladne in fondov, samostanska imetja in imetja drugih družb, ki jim pripada ali ne pripada del tega imetja. Za primer je davčni oddelek finančnega ministrstva navedel, da tudi sokolska društva in Rdeči križ obsega ta prenosna taksa. Zato je za predložitev prijav za dopolnilno takso obvezana vsaka družba in ustanova, pod kakršnim koli imenom, s kakršno koli nalogo ali značajem obstoji, če ima nepremičnine, in ne glede na to, da bo po zakonu oproščeno te takse, o čemer se bo sklepalo pri odmeri te takse.

Kot prijave podpisane uživale ali kateri drugi pooblaščenec. Samostojni fondi posameznih ustanov ali društev predložijo prijavo na enak način, le ločeno od ustanove, ki ji pripadajo. Prav tako je treba predložiti prijavo za tista imetja, ki niso prešla v popolno oblast društva zaradi dosmrtnega užitka tretje osebe, na katere imetje se taksa ne plača.

Skrajni rok za izročitev prijav je 15. januar 1936. Nepravčasno vložitve prijav za odmero takse se brez zaslišanja stranke poveča na dvojni znesek redne takse za vso dobo. Osebe, ki niso predložile prijave ali zataje del imetja, ali netočno navedejo objekte, ki jih je treba prijaviti, ali predložijo to prijavo z zamudo, plačajo razen dvojne takse v prvem letu še dvojni znesek letne takse na vrednost neprijavljene objekta. Prijava mora vsebovati vse elemente, iz katerih se bo jasno razvidela celotna vrednost imetja. Oprostitve od dopolnilne takse se dovoli le tedaj, če se doda izkazilo pristojne oblasti, kakor odreja četrti oddelek, 12. pripomba tarifne št. 12 taksnega zakona.

Navodilo dalje navaja postopek pri davih prijavah, način evidence oseb, podrejenih plačilu dopolnilne prenosne takse, cenzurni postopek izvajanja, cenitve itd.

Domače vesti

Kotor, 3. januarja. m. Pred tukajšnjim okrožnim sodiščem se je vršila razprava, v kateri nastopa akademski kipar g. Lojze Dolinar proti srbski pravoslavni cerkveni občini v Budvahu zaradi neizplačane računa za spomenik, ki ga je kipar Dolinar napravil književniku Stefanu Ljubuški. Razprava se ni končala ter bo zaslišanih še nekaj novih prič.

Belgrad, 3. januarja. m. Prihodnjo nedeljo bo naša železnica uprava spustila v promet prve elekromotorne vlake in to v Belgradu. S takajšnje železnice postaje bodo ti električni vlaki vozili v treh smereh: na progi Belgrad—Petrovo, Belgrad—Resnik in Belgrad—Sremska Mitrovica.

Belgrad, 3. januarja. m. Sredi je bila seja Jugoslov. nogometne zveze, na kateri je tajnik za notranje posle poročal, da so za natisnena nova pravila in zvezni pravilnik ter da bodo ista tekoni današnjega dne razposlana podzvezani.

Belgrad, 3. januarja. m. V rudniku Resava, ki je last industrialca Jočića, je stopilo 700 rudarjev v stavko zaradi tega, ker je lastnik rudnika odpustil 30 rudarjev. Odpust teh rudarjev je v zvezi z volitvami obratnih zaupnikov. Ker lastnik rudnika na zahtevo ostalih rudarjev ni hotel sprejeti odpuščenih rudarjev nazaj, so vsi začeli stavkati.

Belgrad, 3. januarja. Danes je prispel senjak ban Vardarske banovine g. Ranko Trifunović. V Belgrad se je vrnil davi tudi minister brez portfelja dr. Sefkija Behmen, ki je prejšnji teden priredil več uspešnih konferenc JRZ po Bosni in Hercegovini.

Belgrad, 3. januarja. Danes dopoldne ima seja v kabinetu finančnega ministrstva gospodarsko-finančni odsek ministrov. Seji prisostvuje tudi minister brez listnice g. dr. Miha Krek.

Belgrad, 3. januarja. Z dekretom poštnega ministra sta postavljena za pomožni uradnici 9. pol. skupine: Danica Glazer v Kranju in Zlata Vojska v Poljanah.

Sofija, 3. januarja. Vsled nastopajočih pravoslavnih božičnih praznikov je bolgarski kralj Boris III. podpisal ukaz o amnestiji, s katerim je pomiloščenih 104 obsojenec.

Madrid, 3. januarja. Predsednik republike g. Zamora je popisal ukaz, s katerim se pooblašča morarniški minister, da glavnemu odboru parlamenta, ki upravlja nujne zakonodajne posle v času, so je kortes razpuščen, predloži zakonski predlog v španjskem pomorskem programu. Ta program predvideva zgraditev sledečih ladij: dva rušila, dve krizake po 2500 ton, 4 izvidniške ladje po 200 ton, dve izvidniški ladji po 400 ton in dva remorkerja.

Rim, 3. januarja. AA. Agencija Stefani poroča: Razen natečaja za 4200 strokovnjakov v vojnem letalstvu je letalsko ministrstvo včeraj ponovno objavilo, in to uradno, nov natečaj za 1500 pilotov.

London, 3. januarja. AA. Reuter poroča: Minister Eden bo sodeloval pri prihodnjem daljšem zasledanju sveta Društva narodov.

Newyork, 3. januarja. AA. Požar je uničil veliko židovsko sinagogo v Brooklinu.

Murmansk, 3. januarja. AA. Sovjetski parnik »Adrijanove« je naseljen in utonil. Ne ve se še, koliko je ljudskih žrtev.

London, 3. januarja. AA. Vse tri motorje letala City of Chartum, ki je padlo v morje pred Aleksandrijo, so potegnili iz vode. Se vedno se ne ve, koliko oseb je bilo v kabini, ker so morali prekiniti z reševalnim delom zaradi visokih valov.

Berlin, 3. januarja. AA. Novo leto je prineslo mnogo sprememb v nemškem tisku. Z novim letom je mnogo provincialnih listov prenehalo z izhajanjem. Mnogi listi so se tudi fuzionirali. V Karlsruhe je prenehal izhajati »Badischer Beobachter«, ki je izhajal 73 let.

Drugo kolo turnirja v Hastingsu. Ameriški mojster Fine, ki je včeraj porazil Flohra, je danes zmagal nad angleškim mojstrom Taylorjem. Flohr je premagal Michela, Koltanovskega Aleksandra, Thomasa, Tartakower in Winter Golombek pa so igrali neodločeno. Z dvema točkama vodi Fine.

Moskva, 3. januarja. AA. DNB sporoča: Uru-gvajski odpravnik poslov Masannes je včeraj odpotoval iz Moskve.

Sofija, 3. januarja. AA. Havas poroča: Vlada bo kmalu znižala najnižje kritje bankovcev, ki so v prometu od 33 pol na 25 odstotkov. Ta odločitev je bila sprejeta po nasvetu finančnega odbora Društva narodov in bo omogočila, da se dade krediti izvoznikom tobaka, a poleg tega bo tudi ugodno vplivala na ves bolgarski izvoz.

London, 2. jan. AA. Rudarji v Durhamu so odklonili povisane mezde, ker bi veljale samo za njihovo rudarsko področje.

Mi smo sveti trije kralji...

Niso še bili prazniki pri kraju, že so po mestnih ulicah zvečer begale male, v bele halje oblečene postavice; po trije skupaj so se stiskajoč ob zidu plazili bolj po stranskih kakor glavnih ulicah, pa še tam previdno. Trije kralji so, ki že teden dni pred samim praznikom pojejo okrog po hišah in lokalih razne pesmi, ki pred-

stavljajo prihod sv. Treh kraljev v Betlehem. Tu in tam najdejo ti mali, v noč poslani otroci dobro srca in dobijo kak dinar. Je sicer letos ta način zbiranja denarja, oziroma proščenja, prepovedan, vendar otroci vedno najdejo pola, po katerih se priplazijo v mesto ter se nato v ljubljanski megli, ki jim je zelo dobrodošla, izogibajo očesu postavice kakor senca pred svetlobo. Res pa je, da so letos pohodi treh kraljev skrajno omejeni. Tako malo skupin, kakor letos, jih menda že dolgo ni bilo. Le v prav pozni uri in v najbolj stranskih ulicah, in to samo, če ti slučaj nanese, lahko vidiš, kako švigajo tri bele postavice iz enega dvorišča v drugo in kako potem tiho in plaho uberejo:

»Smo sveti trije kralji,
smo romarji možje,
smo Jezusu darovali
potroštani smo šli.«

Včasih pade v roko kak dinar, včasih kako jabolko, največkrat pa nič. Pri sosedni hiši pridajo potem bolj »udarno«:

»Sedite na polico,
vzemite klobasico,
prerežite jo na dvoje
pa dajte men' oboje.«

Je cela vrsta različnih pesmi, s katerimi zemeljski trije kralji skušajo omejit in razširiti srca onih, katerim pojejo in pa — njihove žepce.

Vse skupine, ki hodijo po Ljubljani, so navadno s periferije Ljubljane. Od tam, kjer je največja beda in pomanjkanje, prihajajo v mesto tako na dan tepežkanja kakor na silvestrovo in ob vseh prilikah, kadar se na kakršenkoli način da od mešanov kaj dobiti. Navadno jih pošiljajo stariji sami, ki jih včasih — dvajset metrov za njimi seveda — tudi spremljajo in jim sproti poberejo vse darove. Ti darovi pa so malenkostni, saj nabere ena skupina ves večer do polnoči v najboljšem primeru kakih 10—15 Din. In če se zapleteš s tako skupino v pogovor, ti bo navadno sama potožila: »Saj ne smemo prej domov, preden nimamo vsaj deset dinarjev...«

Ostra zima: za ali proti?

Že kak teden sem nas vremenski preroki ne-
prestano tolažijo, da se iznad Sibirije bliža Sred-
nji Evropi mrzel val, ki da nam bo prinesel zimo.
Prisla bi sicer ta zima, vsaj za smučarje, pozno,
vendar — prišla bi. Toda, kakor vse kaže, so se
vremenski strokovnjaki tudi tokrat zmotili, kajti
tisti mrzli val, pa naj bi valovil samo z nekaj kilo-
metersko brzino, bi se moral že davno pojaviti vsaj
gori kje nad Zakopani in Tatrami, če že noče po-
častiti naših višin in planjav. Kljub vsem zatrjeva-
njem, da je sprememba vremena z vsem mrazom,
snegom itd. pred duri, imamo tudi v Ljubljani
še vedno pravcato jesensko deževje. Včeraj krog
poldne je že kazalo, da se bo vreme res spremenilo.
Zrak je postal nekoliko ostriši, laže se je zadi-
halo. A kmalu je bilo zopet pri starem: mevla
legla niže, mehek dežek pa je sicer prišel skoraj
neopaženo, zato pa tem bolj potuhnjeno in vztrajno,
ter ti je — če si moral ostati dalje časa na ulici —
suknjo docela prepolnil.

Kakor ima vsaka stvar svojo dobro in slabo
stran, tako seveda tudi letošnje v zimo preseljeno
jesensko deževje. So ljudje ki imajo od tega koristi,
so pa zopet drugi, ki imajo škodo in jezo. Dobro-
došlo je tople vreme predvsem onim številnim re-
vezem, ki se stiskajo v bornih kočah in barakah in
ne premorejo denarja niti za najnujnejše življenjske
potreščine, kaj šele da bi si mogli urediti dom tako,
da bi mogli kljubovati ostrim zimam. Tem sicer ne
prija brozga in druge poulične nevšečnosti, ki jih pr-
naša s seboj deževje, vendar se s tem nekako lažje
potrpi, kakor z mrazom. Ti reveži torej take zime,
kakršna je letošnja, ne mrzijo.

Drugi stan, ki letošnje zime preveč ne sovraži,
so lastniki mestnih gostišč in zabavišč. Dočim bi ob
nedeljah v slučaju legeja vremena romale stotine
Ljubljančanov na vse strani, samo da pridejo iz
mesta, ostanejo ob tem vremenu vsi doma, in kaj
naj človek ni, pr. v deževni nedelji dela drugega, ka-
kor da poseda po kavarnah in kinih. In res je, da so
kavarne v primeri s prejšnjimi zimami letos ob ne-
deljah izredno dobro zasedene. Je pa še mnogo
drugih, ki želijo naj bi bila vsa zima do spomladi
taka, kakršna je sedaj, ker jim tako pač konvenira.
Neprimerno več pa je tistih, ki si želijo zimo

tako, kakršna mora biti. Pa ne bomo začeli, kakor
bi človek pričakoval, kar pri smučarjih. So še tudi
drugi, ki sicer vedno ne priznavajo, pač pa sproti
dokazujejo, da bi tudi njim, oziroma njihovemu
zdravju bila ostrejša zima bolj primerna. So to ve-
činoma kavarniški in mestni zakrknjenci, ki zabav-
ljajo nad snegom, nad zimo in — nad smučarji, ki
strašijo krog po svetu s svojimi deskami. »Ta mla-
dina, joj, kam bomo prišli...« Hotel bi še pove-
dati, da je letošnja zima sama odpravila smučarjem
gostiljnost v svoji naravi, ker jih ne mara, ven-
da ni končal, ker je prej — kihnil. Sel je ob
tem južnem in skrajno nezdravem vremenu v ka-
varno, ki je bila malo predaleč; nevarjen kakega
neprikladnega vremena, se je prehladil in se je pre-
stavil v svoji prvi fazi, v kihanju. Končno mora
vendarle tudi tak takozvani mestni človek priznati,
da bi bila ostrejša zima vendarle primerna. In če bi
premisli malo temeljiteje, bi prišel celo do zaključka,
da zimski sportniki, ki hitijo v sončnem zimskem
dnevu v svežo naravo, niso niti tako nepravilni, vsaj
kar se namreč zdravja tiče...

Mnogo je tistih, ki jih je zima, kakršna je se-
daj, spravila celo v posteljo. Vreme je nezdravo, po-
treben je le majhen prehlad in bolezen v kakršnikoli
obliki je tukaj. Da prednjači v takih primerih hripa,
je povsem razumljivo. V Ljubljani sami je, kakor
pravijo zdravniki in lekarnarji, več sto bolnikov
bolnih na hripi.

Končno je poleg vseh ostalih največji sovražnik
slabe zime mladina. Nestrpno je pričakovala prvih
snežink, da si je pritrčila smuče in se podala na
bregove in hribe. Pa je bilo le katko veselje: po
enem ali dveh tednih je voda odplavila zadnji sneg
v okolici mesta ter onesposobila za sport tudi vse
poljane v višjih legah. In sedaj vsem tisočim, ki je-
dva pričakujejo ostrejšo zimo, ne preostaja drugega,
kakor še naprej mazati smuče, pa ne z voskom,
marveč z oljem, da ne sprhnijo...

Ce primerjamo vse one, ki si želijo blage in
kopne zime ter vse one, ki želijo svežega in rezkega
zimskega dne in čim več snega — brezposelni ga
želijo gotovo metre visoko — moramo priti samo
do enega zaključka: zima naj bo taka, kakršna
mora biti.

O olimpijskih igrah, modi in športu pred 25 leti

Pred dobrimi 25 leti je izšla v Berlinu knjiga
z naslovom: Zlata knjiga o športu. Radi svojega
gledanja na vprašanja o športu je silno zanimiva in
kaže, kako priproste nazore so imeli tedaj o športu.
Avtorji sicer čutijo, da je šport dele bodočnosti,
toda takega razvoja mu prav gotovo niso pripri-
sovali. S svojimi načelnimi članki o športu in s
praktičnimi nasveti, kar se tiče obleke, učinkuje
danes skoraj smešno.

O smučanju je pripomnjeno:
Vedno večja postaja navada, da zlasti mladina
smučni hodi v hribe in da tam v kaki mali kočici
ostaja preko noči.

O tenisu:

Dame, ki igrajo tenis, naj servirajo od spodaj,
vendar naj se potrudijo, da se nauče dobro servirati
tako kot gospodje. Popolnoma nemoderno pa je, da
bi se dame preveč trudile, da bi žogo čim večkrat
vrgle čez mrežo. Za tenis naj bodo dame naprav-
ljene tako, da nimajo preveč ozkega krila, čim laž-
je bluzo, klobuk pa naj bo po možnosti brez okraja.
Tudi gospodom priporočamo, naj ne igrajo tenisa
v telovniku.

Nekaj slik tudi ponazoruje tekst.
Tako je naslikana mis Syers, prehodnica Sonje
Henie, v dolgem do tal segajočem krilu z dolgimi
rokavicami in klobukom.

Slika iz prvih atenskih olimpijskih iger, kjer
so fotografirani gledalci pri neki teniški tekmi, ka-
že komaj kakih 50 ljudi.

Pri plavanju o krawlu ni niti duha niti sluha.

Zanimiv je oddelek, ki govori o avtomobilizmu:
Običajna hitrost je 15—20 km na uro; na do-
brih cestah celo 25—30 km. Maximum, ki se lahko
doseže, je 60 km. Hitrost pa, ki jo je s svojim av-
tomobilom dosegel Nazaro, 180 km na uro, je bajna
in je ne bo nihče prekosil. (Ne vem, kaj bi k temu
rekel major Campbell, ko trdi, da s 485 km na uro
še ni dosegel viška.)

O boksu:

Borba s pestmi, v oklepaju boks, je na konti-
nentu zelo malo znana.

O nogometu izveemo:

Ker sport pri nas ne služi sam sebi tako kot
v Angliji, se nam pred profesionalizmom ni treba
bati.

Deset let kasneje je bil pa že tukaj. Vendar pa
so tudi že takrat priznavali, da postaja potreba po

športnih učiteljih vedno večja.

O idejni utemeljitvi športa pove, da z njim pri-
dobimo korajžo, moč in spretnost, lastnosti, ki jih
v poklicnem življenju zaženjamo.

Slabo vreme ni prizaneslo niti Norveški. Nor-
vežani so priredili velik drsalni meting v korist
norveškemu olimpijskemu fondu. K prireditvi je
prišla tudi Sonja Henie iz Prage. Za prireditve je
vladalo ogromno zanimanje in je bilo prodanih več
kot 30.000 vstopnic že v predprodaji. Toda toplotni
val, ki ni prizanesel niti Norveški, je iz velikanskega
drsalnišča v Oslu napravil prav tako veliko lužo.
Sonja Henie je takoj odpotovala v Berlin, kjer bo
lahko trenirala na umetnem ledu.

Najznamenitejši norveški tekmovalci na smu-
čeh je bil Lauritz Bergendahl. Od l. 1904, ko je prvi
zmagal pri juniorskih tekmah, pa do l. 1915 je
bil nepremagani. Pri Holmenkolmskih tekmah na
50 km ni zmagal nič manj kot petkrat. L. 1913 je
zmagal tudi na nemškem prvenstvu v Oberhofu.
Z 28 leti (l. 1915) pa je nehal tekmovali. Sedaj pa
je dal svoje znanje na razpolago norveškemu na-
raščanju. Ime Bergendahl je pa slavno še naprej,
kajti njegov nečak Lars Bergendahl je danes eden
najboljših norveških tekmovalcev na dolge proge.

LJUBLJANSKO GLEDALIŠČE

DRAMA — začetek ob 20

Sobota, 4. januarja: Mollere. Red A.
Nedelja, 5. januarja ob 15: Uboga Anka. Izven. Glo-
bokoznižane cene od 20 Din navzdol. — Ob 20:
Vesela boja pot. Izven. Znižane cene.
Ponedeljek, 6. januarja ob 15: Trije vaški svetniki.
Izven. Znižane cene od 20 Din navzdol. — Ob 20:
Mollere. Izven. Znižane cene.
Torek, 7. januarja: Zaprti.

OPERA — začetek ob 20

Sobota, 4. januarja: Trubadur. Gostuje dr. Maks
Adrian. Red C.
Nedelja, 5. januarja ob 15: Mala Florany. Izven. Glo-
bokoznižane cene. — Ob 20: Madame Butterfly.
Izven. Globokoznižane cene.
Ponedeljek, 6. januarja ob 15: Poljska kri. Izven. Glo-
bokoznižane cene. — Ob 20: Carmen. Izven. Glo-
bokoznižane cene.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

Sobota, 4. decembra ob 20: Bajadera. Red B.

Film

Prizor iz filma Viktorija po romanu Knuta Hamsua.
Johannes in Viktorija se po dolgih letih srečata na
kraju, kjer sta se kot otroka igrala

Z ozirom na napade, ki jih je bil zaradi film-
ske rubrike naš list deležen — naj prihajajo že od
koderkoli — je treba ugotoviti, da to ni nič čudne-
ga. Napadi so delež neke nove stvari, ki je o naših
omejenih razmerah ni moči nikomur, najmanj pa
takozvanim ustvarjalcem javnega mnenja razumeti.
V rubriki bomo prinašali ocene filmov predvsem o
glavnih kinematografih, po potrebi tudi poročila iz
repreznih kinov. Smatramo, da je danes to dolž-
nost vsakega objektivnega in resnega lista. Vsako-
mur — razen omejenim in zlobnim — je jasno, da
taka rubrika ne more biti trobilo kakršnegakoli in
kakorkoli pobarvanega podjetja. — Če v sloven-
skem časopisu do zdaj tega ni bilo, naj bi nam ti-
stii, ki so postali apostoli vsakega kiča, dovolijo
vsaj, da poskušamo z nečim drugim, menda bolj
resnim, bolj objektivnim in celo bolj poštenim ka-
kor se komu zdi mogoče. Glede očitkov, ki so pri-
leteli na nas iz onemogle in jalove konkurenčne
zavisti, nimamo kaj odgovarjati. Nameravamo jih
demanirati s to rubriko samo — v kolikor že tega
nismo storili. Komur to ni dovolj, naj gre delat pri-
merjalno statistiko o veličini in ceni inseratov, ki
jih dajejo ljubljanska kinematografska podjetja v
naše liste in liste tistih, ki so naš poskus kine-
matografske kritike napadli.

Hamsunov roman „Viktorija“ v filmu

Pred kratkim je bila v Berlinu in v Bergenu na
Norveškem, rojstnem in rodnem kraju velikega nor-
veškega pesnika Hamsuna krstna predstava prvega
filma, narejenega po romanu prav tega pisatelja.
Film spada med najlepša in najbolj dovršena dela.
Slika nam kaže prizor, ko se Johannes in Viktorija
srečata po dolgih letih na kraju, kjer sta se kot otro-
ka igrala.

Finska šola naših smučarjev

Pozornost vsega smučarskega sveta v vsaki dr-
žavi je osredotočena na takozvano olimpijsko tabo-
rišče, v katerem se najboljši smučarji pripravljajo
za težko borbo na zimskih olimpijskih igrah. Mi
smo postavili tako taborišče na Pokljuki, na našem
najboljšem terenu za zimski sport, za trening, za
tekme, ki more s pomočjo smučarskega doma in
rovo zgrajenih skakalnic nuditi tel inovalcem vsega,
kar jim more dati sistematično delo v pogledu špor-
ta, higijene in teoretičnih predavanj.

Naši smučarji se že 1. let pripravljajo s tren-
gingi tujih trenerjev. Prvi naš trenere: je bil inž. Tu-
nolc Hansen, ki je danes eden najmodernejših
strokovnjakov v FIS-i. Za njim so prišli Sigmund,
potem Arne Guttormsen, Björn Jahr potem Her-
bert Leupold, danes najboljši Nemec na 18 km,
Erich Marx vodja nemškega olimpijskega tabo-
rišča, Ceh Stechlyk Leos, in Avstrijec Harrer Franc.
Vse te smučarji so prinesli svojo solo, svoj način
priprav in moramo priznati, da mnogo let, zveza ni
mogla dati tekmovalcem treninga, ampak samo tren-
erja, četudi je bilo mnogo potrebe preiti na siste-
matični trening tako, kakor je Zveza mogla šele to
leto napraviti. Vendar so pa tekmovalci mnogo pri-
dobili z delom teh trenerjev, s sistematičnimi na-
stopi v inozemstvu, v borbi z močnimi nasprotniki.
Zveza je dala priliko tekmovalcem, da so vsako
leto najmanj dvakrat, pa tudi po petkrat nastopali
v inozemstvu, da so si mogli pridobiti potrebno
rutino in potrebna izkustva v velikih borbah. Zveza
tako je pa prirejala Zveza vse do zadnjega leta dr-
žavno prvenstvo mednarodno, da bi mogli tidi oni
tekmovalci kaj pridobiti na sposobnosti, ki niso
mogli nastopiti v inozemstvu.

Letošnje leto se je odločila Zveza za trenerja v
tekih iz inške, ker je Finska v poslednjih letih do-
segala v tekih izredne uspehe. Finska zveza nam je
bila jako naklonjena ter je poslala Finca Kuisma,
vodjo finske lahkoatletike reprezentance in pomoč-
nika glavnega vodje treninga Finske smučarske re-
prezentance. Odkrito moramo reči, da smo s Fin-
cem Kuismo dobili trenerja, kakršnega smo si samo
mogli želeli. Odlični strokovnjak, sam je atlet, in
sam tudi trener po poklicu, absoluten strokovne
šole. Človek velike avtoritete, velikega znanja, člo-
vek, ki bo lahko pripravil našo ekipo najboljšo.

Takoj po prihodu je Kuisma proučil vsakega
našega kandidata posebej ter hoče vsakemu dati
onega, kar mu manjka. On ne vidi v smučarju samo
smučarja, on raziskuje tudi njegove telesne sposo-
bnosti ter stremi za tem, da mu iste izboljša, uči
jih razpolagati s silami po potrebi uči jih taktike
tekmovalca priprav vsega organizma za velik ve-
lesni napor in veliko borbo, da postavi na start
človeka z razumom, ne pa samo človeka s surovo
silo. Vse to je važno zanj ravno toliko, kakor tren-
ing na snegu, smučanju in tehnika mazanja. Kuisma
prizna dobro smučsko tehniko naših smučarjev,
toda vidi v njej preveč napora, preveč uporabe sile,
manjka jim elastičnosti v gibanju, prožnosti in brz-
zine.

Kakor je uvedel Kuisma v trening absolutno
najstrožjo disciplino, disciplino v življenju in delu,
tudi ni dvoma, da bo uspel, v zbolšanju rezultatov,
kar je sploh največ mogoče.

Ako upoštevamo, da smo na mednarodnih na-
stojih ob mnogo manjših pripravah dosegli lepe
uspehe, ni dvoma, da smo letošnje leto na boljši

Vse za otroka!

Za akcijo mestnega socialno-političnega urada
pod naslovom »Vse za otroka« se je do danes prija-
vilo okoli 600 strank, ki prispevajo po 10 Din me-
sečno. Ta akcija se ni zaključena in lahko vsi oni,
ki niso še podpisali izjav, to uredijo pisмено. Pri-
jave za akcijo »Vse za otroka« sprejema še vedno
mestni mladinski urad, Mestni dom II. nadstropje,
soba 43.

V decembru mesecu so naši pooblaščenici raz-
nesli po stanovanjih prijavnice, katere bodo sedaj
tudi pobirali. Prosimo vse one, ki so te prijavnice
prejeli, da jih izpolnijo in vrnejo našemu poobla-
ščencu, ki se mora izkazati z legitimacijo, izdano
od mestnega poglavarstva, na kateri mora biti tudi
njegova slika. Vsako zlorabo ali pa poizkus zlorabe
prijavite mestnemu mladinskemu uradu.

Šahovski turnir v Hastingsu

Te dni se je v Hastingsu vršil 16. šahovski kon-
gres v zvezi z raznimi turnirji, na katerih sodeluje
skupno 130 igralcev. Kongres je poslal novemu sve-
tovnemu prvaku dr. Euweju pozdrav.

V prvi skupini turnirja je deset igralcev: Flohr
(ehoslovaška), Fine (Amerika), Michel (Amerika),
Holtanovski (Belgija), Golombek (Anglija), dr.
Tartakower (Poljska), Aleksander (Anglija) in Ta-
wylor (Anglija).

Preden so izžrebali številke, so z žalostjo ugo-
točili, da ni na turnir prišel talentirani estonski
mojster Keres. Namesto njega je na glavni turnir
prišel belgijski mojster Koltanovski.

Mojster Flohr

V prvem kolu je izzvala veliko senzacijo zmaga
amerikanskega mojstra Finea nad ehoslovaškim
prvakom Flohrom. V damskem gambitu je Flohr v
zelo razburilni igri kot beli žrtvoval radi napada
figuro. Videti je bilo, da se bo partija končala re-
mis, toda Flohr je zašel zaradi pomanjkanja časa v
razmišljanje in se je moral v 31. potezu udati. Ce-
hoslovaški šampion se je že pogosto udeležil bo-
žičnih turnirjev v Hastingsu, toda to je doždal nje-
gov prvi poraz.

Hkratu se vrše tekme tudi v drugih skupinskih
turnirjih, ki jihje vsega skupaj 12.

Gradba skakalnice v Planici

je zelo ovirana radi velikega snega in pa mraza,
ki je vladal v Planici. Potem pa še številni prazniki,
ki so ovirali napredek gradbe. Kot je bila sedaj
važna gradnja velike skakalnice, se je zgradba sre-
dne skakalnice na 65 m nekoliko zakasnila. Delo na
veliki skakalnici je zelo interesantno. Gradbeno
podjetje je zgradilo na doskoku v skalo direktni
predor za odvoz materiala. Razstreliti bo treba na
širini 25 m in v dolžini kakih 40 m skalo 1 m glo-
boko. Sedaj dela 120 delavcev ter se b o z ozirom
na toplo vreme zvišalo število delavcev na 150. da
se čimprej dovrši ta velika skakalnica. Skakalnica
na 65 m bo gotova okrog 5. januarja.

Skakalci, ki trenirajo v istem taborišču na Po-
kljuki, imajo na razpolago tri skakalnice za trening,
in sicer za skoke na 25, 40 in 60 metrov ter jih
vodi Norvežan Hagen. Tudi on vodi odlično tren-
ing ter je našim tekmovalcem v tej disciplini za-
sigurano odlično vodstvo strokovnjaka.

Zvezi priporočamo, da si zagigura za teke tudi
za bodoče leto Finca Kuisma, da si tako s pomočjo
njegove šole pridobijo naši smučarji možnost vzgo-
je stalnega in še večjega kadra odličnih tekačev na
smučeh.

Gradba skakalnice v Planici

je zelo ovirana radi velikega snega in pa mraza,
ki je vladal v Planici. Potem pa še številni prazniki,
ki so ovirali napredek gradbe. Kot je bila sedaj
važna gradnja velike skakalnice, se je zgradba sre-
dne skakalnice na 65 m nekoliko zakasnila. Delo na
veliki skakalnici je zelo interesantno. Gradbeno
podjetje je zgradilo na doskoku v skalo direktni
predor za odvoz materiala. Razstreliti bo treba na
širini 25 m in v dolžini kakih 40 m skalo 1 m glo-
boko. Sedaj dela 120 delavcev ter se b o z ozirom
na toplo vreme zvišalo število delavcev na 150. da
se čimprej dovrši ta velika skakalnica. Skakalnica
na 65 m bo gotova okrog 5. januarja.

Norveška skakalnica za 100 m

Planica, ki je prva svetu pokazala pot za le-
tenje v zraku na 100 m, je naletela na neštete na-
pade onih, ki jo niso mogli, ali niso hoteli razumeti
napredka, ali pa ji niso bili voljni priznati pravice
obstoja, ker je pač iz naše zemlje. Danes zahtevajo
Svircarji, da se mora tudi pri njih zgraditi skakalnica
za 100 m, in Norvežani so ravno te dni dogradili
že drugo skakalnico za 100-meterske skoke. Prvo je
izdelal Reider Andersen, ki je dosegel lani v Pla-
nici skok 99 m, 600 km severno od Osla. Ta ska-
kalnica je bila gotova o Veliki noči, a rezultatov na
njej ni bilo, ker je toplo vreme preprečilo dolge
skoke. Drugo skakalnico v kraju Rena poleg Ha-
marja ob jezeru Mjösen, oca. 120 km od Osla pa so
sedaj zgradili. Verjetno je bila prva preveč odda-
ljena, zato so šli na švedsko mejo. O božiču so
otvorili to skakalnico, ki pa je v sled novo zapadlega
snega naravno preprečila boljše rezultate. Zmagal
je Kaare Wahlberg s skokom 67,5, drugi je bil
Sigmund Bund s skokom 61,5, tretji pa Andersen
s 63,5 m. Ali ni uganil ing. Straumann, ko je na
občnem zboru švedske smučarske zveze izjavil, da
so bili Norvežani proti velikim skakalnicam edino
zato, da si pridobijo čas in dosežejo one, ki so jih
prekašali v gradnji velikih skakalnic.

Okrog Azije brez beliča

David Wynn, kralj vagabundov pripoveduje:

Ko sem prišel s karavano v Teheran, je naključje naneslo tako, da bi moral pokazati svoj potni list. Edini moj izkaz je bila mornarska karta, na njej nisem imel nobenega vizuma. Prijeli so me in obdržali v zaporu. A sprizajnil sem se z uradniki, ki so mi omogočili ugodno priliko in pokazali pot iz ječe. Nekega dne me ni bilo več.

Sovjetska Armenija in GPU

Iz Perzije sem jo s karavano tihotapev mahnil v Sovjetsko Armenijo in potoval z njo sem in tja. Blizu Erivana, ob vzhodni gori Ararat, kjer je obsedela po vesoljnem potopu Noetova ladja, sem pripovedoval, da sem nezaposlen mornar, ki bi rad prišel do Moskve, da bi tam dobil kako delo na kopnem, sem si s tem pridobil njihovo naklonjenost; posadili so me v ekspresni vlak in mi dali listek do Moskve, poleg tega pe še 500 rubljev.

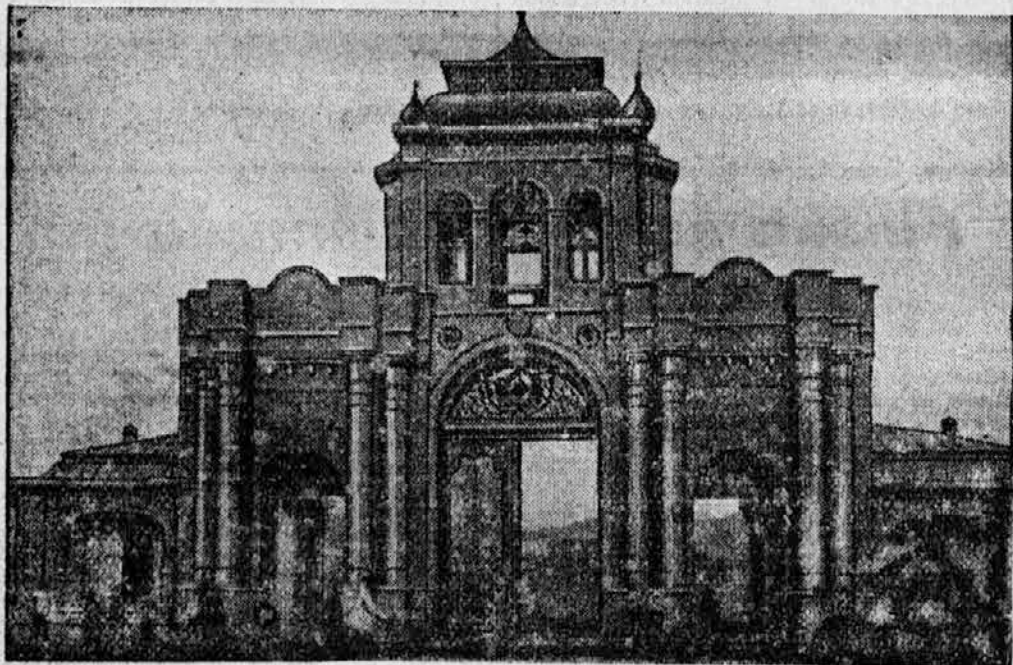
Prometejeva gora

Mene pa ni kdovekaj gnalo v Moskvo, zato sem premenjal vlak in krenil v Tiflis, počasi roval čez Kavkaz, po dolgi georgijski orjaški cesti,

Turkestanski duhovnik

se ustavil pri Kevzurih, ki so baje potomci Križarjev in kažejo v dokaz za to svoje plašče, čelade, meče in ščite. Povzpel sem se na Kazbek z nekaj ruskimi študenti, da bi videl goro, kjer je bil privezan Prometej. Ta gora je polna odmevov po čudnih legendah in klasičnih zgodbah.

Mestna vrata v Teheranu

U 38

Pustolovščine nemške podmornice v svetovni vojni

Tedaj zadoni obupen krik: »Potegnile!«
»Ho-ruk!«
Svojim očem ne morem verjeti. Iz torpedove cevi vlečejo mojega podčastnika. Podčastniku pomagamo na noge. Čudno strmi vame. Hočem ga ogovoriti, a tisti hip zapre oči in se zgrudi.

Kaj se je vendar zgodilo v podmornici? Treba je nekoliko premisliti. Stojte!

Poleg prostora za torpeda je prostor za akumulatorje. Če udere morská voda do akumulatorjev, se prične tvoriti klorov plin. Klorov plin pa lahko udere skozi prožno leseno steno — torej je možno, da so se zastrupili z klorovim plinom!

Položaj je potemtakem skrajno nevaren — nekdo izmed častnikov mora doli. Sam se odločim in splezam do torpedove cevi; mornarju, ki stoji poleg mene, velim, naj mi sledi.

Že sem v podmornici in tudi moj spremljevalec je že tu. Tema je ko v kozjem rogu. Zrak je neznosen. Pod seboj čutim človeška telesa. Vse križem leže mornarji, tesno stisnjeni drug poleg drugega.

»Vržite mi žepno svetilko in cev s stisnjanim zrakom!« zakličem navzgor.

Kmalu dobim oboje.

Ob svitu žepne svetilke se mi nudi grozen prizor. Kakor kup mrljev ležijo mornarji v vseh mogočih položajih, drug čez drugega, silovito spateni. Sami mladi gojenci in častniki, ki so jih učili v potapljanju v šolski podmornici.

Vporabi morava vso pamet in previdnost. Ni lahka stvar, spraviti telesa v ozko cev tako, da bi jih lahko z vrvo potegnili navzgor. Predolgo se pa tudi ne smeva muditi, kajti vsak hip se lahko utrga vrvi, s katero drži »Dolgi Henrik«
podmornico kvišku. Posebno težavno je spraviti

V Moskvi kot inozemski delegat

Nazadnje sem prišel v Moskvo in sicer iz Odese. Topot z vlakom, s katerim so se vozili inozemski delegati v Sovjetsko Rusijo. Ena od deklet, ki so se vozile s tem vlakom, me je po poti imela za delegata ter me je odpeljala z drugimi v hotel Evropo, kjer sem imel brezplačno sobo in hrano za več dni, dokler ni prišlo na dan, da nisem uradni delegat.

Potem sem moral ven in prišel sem v stik z načelnikom oddelka za delovne ureditve. Ta se je začel za mojo zgodbo zanimati; dal mi je izkaznico in me poslal nazaj v hotel spet za nadaljnjih nekaj dni, tako da sem dobil priliko, da si preskrbim delo.

Moskovski uradniki pa niso bili tako prijazni kakor teheranski. Bili so okoreli pisarničarji in so mi zapovedali, naj takoj zapustim Sovjetsko Rusijo, ker nimam ne vizumov, ne spravke (denarja).

Volitve v Angliji nekdanj in sedaj

V tako zvanih dobrih starih časih je bilo ob vsakokratnih volitvah najvažnejše — podkupovanje volivcev. Korupcija je bila tedaj v polnem razmahu in sedem poslancev od desetih je bilo izvoljenih, pri katerih ni odločevala zmožnost in načela, pač pa denarnica.

Dandanes je n. pr. na Angleškem zakon proti podkupovanju zelo strog, in poslanec, ki s takimi sredstvi skuša doseči svoj cilj, postane nemogoč. Pol šilinga, nekako šest dinarjev sme izdati vsak kandidat na vsakega upravičenega volivca. Ako je v okraju 20.000 volivcev, sme izdati največ 500 funtov, t. j. okoli 120.000 dinarjev in sicer za tiskovine, najemnine zborovalnih dvoran itd.

Vse drugače je bilo v polpretekli dobi, in starejši može se še dobro spominjajo časov pred 60 leti, ko so bile parlamentarne volitve čisto navadna kupčija.

V Yarmouthu je nekoč prehitel kandidat svojega nasprotnika s tem, da je vse dvorane v mestu najel za dobo volilnega boja. Njegov nasprotnik je moral zborovati na prostem pod milim nebom in ker je bilo to v zimskem času, je imel seveda zelo malo poslušalcev. Bilo je več kot gotovo, da ta ne bo nikdar poslanec. Toda, računali niso z njegovo bistroumnostjo. Dan pred volitvami je povabil volivce v neko methodistsko cerkev čez, da se bo tam vršila pobožnost, pripomnil pa, da je dovoljen vstop v cerkev samo volivcem. To je bilo za Yarmouth nekaj novega in ob napovedani uri je bila cerkev nabito polna samih moških, volivcev. Vsakdo pa je pri vstopu prejel popolnoma nov molitvenik. Oglasil se je kandidat ter zbranim naznanil, da bodo najprej zapeli himno, ki se nahaja na strani 140. Vsakdo je listal po knjižici in zašumelo je po cerkvi, kajti na strani 140 molitvenika je vložen bankovec za 10 funtov, po današnji vrednosti, nekako 2200 Din. Kandidat je bil seveda izvoljen, toda poslanec vendar ni po-

V Turkestan...

Niso pa ukazali, po kateri poti naj odidem iz Sovjetije, zato sem se odločil, da bom poskušal predreti v prepovedano turkestansko ozemlje. Stopil sem na osrednje-azijski vlak za Taškent in sem seveda budno pazil na sprevidnike in GPU. Spet sem s karavanami križaril po mrklj turkestanskih stepah, prišel do dežele pod Nebeškimi gorami in na Streho sveta — na ono visoko planoto, ki jo omejuje Pamir, Himalaja in Hinduks.

Kakor Marko Polo

Potem se je nadaljevala romantična pot skozi pušave rdečega peska s kameljnimi karavanami, koder že stoletja potujejo vedno na isti način; sledil sem stopinjam Marka Pola čez bojišči, kjer so mongolski osvajači pobijali zapadna plemena.

V Afganistan

S tolpo turkmenskih tihotapev sem prekorčil zgodovinski Oksus na brodu, prišel v Afganistan in potoval naprej kot ubog mohamedanski romar v mesto Balkh, prestolico stare Baktrije, ki so jo osnovali generali Aleksandra Velikega. Nazadnje sem prišel v tisti predel Azije, kamor v modernem času še ni stopila popotnikova noga.

Mojster Brežnik

petdesetletnik

Trbovlje, 2. januarja.

Petdesetletnico svojega delovnega življenja obhaja te dni v Trbovljah ugledni posestnik in kovski mojster Justin Brežnik, ki ga moramo imenovati primer slovenskega možaka, kakršne je vzgajala stara šola. — Dober, delaven, požrtvovalen, vnet za vsako pravo stvar in zmeraj na mestu, pa najsi gre za društveno delo, za bojevnike cilje pri krajevni skupini, za prireditve ali za shode. Ni čuda, da šteje v Trbovljah in okoli njih prijateljev,

da še sam ne ve koliko. Vsi znani in neznanj z nami vred mu za petdeseti rojstni dan žele dosti sreče in najmanj še petdeset let, prav takih, kakršna so bila dosedanja. Prav takih? Ne, boljših, lepših, kakor jih on tudi zasluži.

Življenje, delo in spet delo

Jesenice, 2. januarja.

Fröhlova mati, Neža Veber, vodi po vrtu svoj peti rod in mu pripoveduje zgodbe iz davnih let, ki so bila lepa, a so minula. Povest njenega živ-

Izročilo pravnuku: Rasti v duhu, v veri in v moči, da boš priden delavec. Poznim rodovom izroči pozdrav in jim povej, da smo tudi mi delali.

Ijenja je povest delovnih rok iz prve mladosti do pozne življenjske jeseni. Ni poznana po domovini in za svoje delo ni bila odlikovana z zlato kolajno, kakor je to pač pri preprostem delovnem človeku. Danes v 87. letu starosti smo jo našli še vedno pri delu. Siva za jeseniške delavske družine in njene odeje so poznane po vseh delavskih domovih. Ni pokojnine, ni priznanih votacij, pa saj jih ona nikdar niti pričakovala ni, kajti delovna doba za delovno ljudstvo traja vedno do smrti.

Ako se ozremo na slučaj delavke Neže, se ozrimo hkratu na vse naše kmetijske, industrijske in obrtniške delovne ljudi, ki s svojimi primeri najglasnejše govorijo o zdravem in pridnem delovnem ljudstvu, ki prebiva po kmetijskih in delavskih domovih naše slovenske domovine.

Dva škota v planinah. Privoščila sta si izlet v Švico in šla v planine. Enemu med potjo spodrsne in pade v zaseko. Tovariš mu ni mogel pomagati z rokami, pa ga je ponesrečen zato prosil, naj gre v vas po vrvi. Po par urah se vrne, vendar brez vrvi. Bilo je namreč predrago, kajti vaščani so zahtevali za vrvi dva funta.

»Veš kaj se zgodi z otrokom, ki se zlaže?«
»Na železnici se vozi za polovično cenol«

Zamorec moli

Františkan p. Crouches je zapisal v Srednji Afriki naslednje molitve priletnega zamorca:

—O, Gospod Bog! Bodi zahvaljen, ker si meni se odkril. Stori tako, da bo to meni v korist in ne na škodo. Uniči zverjad, katere krzno nima nobene vrednosti. Iztrebi kače z neužitnim mesom. Nakloni nam dež in vedro v pravem času, da ne bi trpela letina. Obvaruj mi ženo z deco in mi pošlji lahko smrt. To je tudi vse, o, Gospod, kajti vem, da dobi nekaj samo oni, kdor malo prosí. Kdor preveč zahteva, ne dobi ničesar. A predvsem Te posebno nujno prosim, o, Gospod: uniči vse belokožce. Zda, ko so spreobrnili črnce v pravo vero, jih res ne potrebujemo več.

pa tudi nevarno, ker je pritisk vode različen od pritiska stisnjene zraka v stolpu.

Sklenili smo zato še nekoliko dvigniti podmornico, toliko, da bi odprtina v stolpu pogledala iz vode.

Medtem je že prišel admiral Lans, preglednik podmornic, na kraj nezgode. On sam je izdal vse zadevne ukrepe.

Žerjav je pričel rožljati — toda le nekaj sekund!

Nenadoma je počilo, kot bi treščilo v zaliv. Kakor da bi orjaški bič udaril po peneci se vodi. Vrv pri žerjavu se je utrgala. »Dolgi Henrik« se je prevrnil. Toda takoj je spet pokonci. A podmornica je izginila v vodi in se zajedla spet v globoko pristaniško blato, trideset metrov pod gladino.

Zdaj je, seveda, tudi sprednji del za torpeda napolnjen z vodo. Vsako upanje je torej izgubljeno!

Ali sem že res tako izčrpan, da vidim prikazni? Moj Bog — ali je le Fata Morgana, kar vidim ob obrežju ali je resnica?

In vendar je resnica! Delavci iz kiškega pristanišča so postali junaki dneva — napravili so pravi čudež! Za kar bi bili potrebovali dva tedna, so s skrajnim naporom izvršili v nekaj urah.

Prispela je ladja za dviganje podmornice — »Vulkan«.

»Dolgi Henrik«, zdaj lahko kar odideš! »Vulkan« bo bolje opravil svoje delo.

»Vulkan« je ladja prav posebne vrste. Prav za prav sta to dve ladji, zvezani s težkim ogredjem. Od ogredja navzdol visita dve težki vrvi s težkimi kavlji, kakor dva slovna rilca. Ti dve vrvi bosta dvignili podmornico.

»Živijo «Vulkan»! Brž na pomoč!»

Vreme se je medtem še poslabšalo. Šele zdaj opazim, da sem sukno opoldne pozabil doma —